Ф 03-67

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Криворізький фаховий коледж
Національного університету «Київський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник начальника коледжу
з навчально-методичної роботи
_____ Галина ДАНИЛІНА
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)
«31» 08 2026 р.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з навчальної дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»
(назва навчальної дисципліни)

спеціальності 073 «Менеджмент»
(код та назва спеціальності)

освітнього ступеня бакалавр

Кривий Ріг
2026

Методичні вказівки до проведення практичних занять для здобувачів освіти денної форми навчання з навчальної дисципліни «Менеджмент зовнішньо-економічної діяльності»,
(назва навчальної дисципліни)
складені на основі навчальної програми, затвердженої «31» 08 2026 р.
та навчального плану НБІТІ-40/03.12-073/24,
затвердженого «30» 05 2024 р.

Укладач: викладач, к.е.н., доцент, спеціаліст вищої категорії Паустовська Тамара Іванівна
(посада, наук..ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Методичні вказівки до проведення практичних занять обговорено на засіданні циклової комісії менеджменту, логістики та транспортної інфраструктури
(повна назва циклової комісії)
Протокол № 13
від «26» 08 2026 р.
Голова циклової комісії
(підпис) Надія СМИРНОВА (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ПОГОДЖЕНО
Завідувач
навчально-методичного кабінету
(підпис) Марина КОЛЬЧАК (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)
«27» 08 2026 р.

1 Вступ

Сучасна світова економіка характеризується все більшим розповсюдженням та поглибленням інтеграційних процесів, що проявляються у посиленні взаємозалежності між країнами, взаємообумовленим розвитком національних економічних систем, збільшенням частотності міжнародних та регіональних економічних кризових явищ, що потребує формування нової комплексної системи управління зовнішньоекономічними операціями контрагентів у сфері зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). У таких умовах важливості набуває вміння керівників адаптувати зовнішньоекономічну діяльність підприємства до потреб міжнародного середовища та приймати науково обґрунтовані, оптимальні управлінські рішення з метою формування бажаної конкурентної позиції підприємства на міжнародному ринку.

Дослідження тенденцій розвитку зовнішніх ринків, сучасних умов та особливостей здійснення ділової практики і моделювання результуючих показників суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності висуває нові вимоги до функціонування всієї системи управління за умов поступового виділення інформаційної та інвестиційної складових.

Здійснення відповідних процесів у практичній діяльності вітчизняних підприємств обумовлюється необхідністю проведення ґрунтовної фахової підготовки майбутніх фахівців-економістів та керівників підприємства, яка враховує всі аспекти сучасної практики міжнародного бізнесу.

Дана навчальна дисципліна містить детальний опис предмета та завдань менеджменту ЗЕД, розглядає процес планування ЗЕД на тактичному та стратегічному рівнях, надає обґрунтований огляд організаційних форм суб'єктів ЗЕД, висуває новітній підхід щодо забезпечення стійкого розвитку персоналу у сфері ЗЕД, розглядає особливості митного та валютного регулювання, оцінювання ефективності ЗЕД та надає дієві рекомендації щодо здійснення антикризового управління суб'єкта ЗЕД.

Об'єктом навчальної дисципліни є система економічних відносин, що виникають між контрагентами у сфері зовнішньоекономічних відносин.

Предметом навчальної дисципліни є сукупність відносин, що виникають у сфері зовнішньоекономічної діяльності у зв'язку з плануванням, організацією, координацією і контролем виконання конкретних зовнішньоекономічних ділових операцій на різних рівнях управління бізнесом.

2 Тематичний план практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Практичні	СРС
1	2	3	4
8 семестр			
Розділ №1. «Сутність, цілі і мотиви зовнішньоекономічної діяльності підприємства»			
1.1	Сутність зовнішньоекономічного менеджменту	2	2
1.2	Організаційно-правові основи зовнішньоекономічної діяльності	2	2
1.3	Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	2	2
	Всього за розділом №1	6	6
Розділ №2. «Ключові аспекти зовнішньоекономічної діяльності»			
2.1	Конкуренція і конкурентоспроможність у зовнішньоекономічній діяльності	2	4
2.2	Моделювання зовнішньоекономічної діяльності	2	4
2.3	Сутність, цілі, види та принципи формування і функціонування зовнішньоекономічної діяльності	2	4
2.4	Нормативно-правове забезпечення вільних економічних зон в Україні	2	4
2.5	Сутність функціонування торгово-промислових палат	2	4

2.6	Торгово-промислові палати України	2	4
2.7	Організація діяльності та класифікація товарних бірж	2	4
2.8	Сучасна біржова діяльність в Україні	2	4
	Всього за розділом №2	16	32
Всього за 8 семестр		22	38
Всього за навчальною дисципліною		22	38

3 Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять

При проведені практичних занять, викладач організовує детальний розгляд здобувачам освіти окремих теоретичних положень та формує навички та уміння їх практичного використання, а також здійснює поточний контроль знань.

Основні терміни

1. Базові поняття ЗЕД

- **Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД):** господарська діяльність компаній та підприємців, що пов'язана з експортом, імпортом або іншими формами співпраці з іноземними партнерами.
- **Експорт:** продаж та вивезення товарів, послуг, капіталу або інтелектуальної власності з України за кордон.
- **Імпорт:** купівля та ввезення іноземних товарів, послуг або капіталу в Україну.
- **Реекспорт / реімпорт:** вивезення раніше ввезеного товару без його переробки / ввезення раніше вивезеного товару.

2. Умови постачання та ціноутворення (Incoterms 2020)

Це міжнародні правила, що визначають момент переходу ризиків, відповідальність за доставку та розподіл витрат.

- **EXW (Ex Works / франко-завод):** продавець віддає товар на власному складі, покупець бере на себе всі витрати й ризики з навантаження та транспортування.
- **FOB (Free on Board / франко-борт):** продавець відповідає за доставку товару на борт судна, визначеного покупцем, далі всі ризики несе покупець.
- **DAP (Delivered at Place / поставка в місці призначення):** продавець здійснює доставку до вказаного місця, але не розвантажує товар (всі ризики до цього моменту – на продавцеві).
- **DDP (Delivered Duty Paid / поставка зі сплатою мита):** умови, за яких продавець бере на себе максимальну відповідальність, включаючи оплату податків, мит та доставку до дверей покупця.

3. Фінансові та договірні терміни

- **ЗЕД-контракт:** офіційний письмовий договір між українською та іноземною компанією, який фіксує предмет угоди, суму, умови оплати та поставки.
- **Інвойс (Commercial Invoice):** рахунок-фактура, який виписує продавець покупцю, він містить перелік товарів, їх ціну та загальну суму угоди.
- **Валютний контроль:** комплекс заходів, який здійснюють уповноважені банки для перевірки законності та строків здійснення міжнародних розрахунків.
- **Митна вартість:** заявлена або визначена митним органом вартість товару, від якої вираховуються митні платежі.

4. Документи та митне оформлення

- **Митна декларація:** обов'язковий документ, що подається митним органам і містить детальні відомості про вантаж, його вартість та митний режим.
- **Пакувальний лист (Packing List):** документ, що доповнює інвойс і містить інформацію про кількість місць, вагу (брутто, нетто) та вид пакування кожного товару.
- **Сертифікат походження:** документ, що підтверджує країну, в якій був виготовлений або перероблений товар, часто надається для отримання митних пільг.
- **CMR (Міжнародна товарно-транспортна накладна):** основний документ при міжнародному автомобільному перевезенні вантажів.

5. Фінанси та митне оформлення

- **Валютне регулювання** – діяльність держави зі встановлення порядку обігу, використання та розрахунків іноземною валютою.
- **Митна вартість** – вартість товару, що визначається для нарахування митних платежів (мита, ПДВ, акцизу) при перетині кордону.
- **Митне тарифне регулювання** – застосування економічних заходів (мита) для регулювання обсягів імпорту чи експорту.
- **Нетарифне регулювання** – адміністративні обмеження ЗЕД (ліцензування, квотування, сертифікація, ембарго).

Теми рефератів

1. Причини та передумови розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та їх вплив на економіку України.
2. Теорії управління зовнішньоекономічною діяльністю: історичний розвиток та сучасні тенденції.
3. Концепція розвитку зовнішньоекономічної політики України: ретроспективний аналіз і сучасні орієнтири.
4. Основні етапи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні.
5. Платіжний баланс України: характеристика, структура та методи балансування.
6. Зовнішньоекономічні операції: сутність, класифікація, аспекти здійснення у сучасних умовах господарювання.
7. Зовнішньоекономічні операції в рамках промислового співробітництва на прикладі країн світу у сучасних умовах господарювання.
8. Сучасні тенденції здійснення зовнішньоекономічних операцій, що передбачають участь продавця у реалізації товарів, запропонованих покупцем (угоди комерційної компенсації, угоди зустрічної торгівлі, угоди типу «офсет», угоди типу «світч», рамочні угоди).
9. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
10. Сучасні тенденції недержавного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
11. Суть та особливості стратегічного управління зовнішньоекономічною діяльністю на прикладі українських підприємств.
12. Сучасні стратегії підприємств щодо проникнення на зовнішні ринки на прикладі українських підприємств.
13. Передумови та мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки в сучасних умовах господарювання.
14. Особливості здійснення експорту як форми виходу підприємств на зовнішні ринки в сучасних умовах господарювання.
15. Сучасні тенденції розвитку спільної підприємницької діяльності як форми виходу підприємств на зовнішні ринки.
16. Сучасні тенденції розвитку прямого інвестування як форми виходу підприємств на зовнішні ринки.
17. Партнери на світовому ринку: пошук, вибір, встановлення контакту.
18. Система митного регулювання в Україні.
19. Мито як інструмент економічної політики держави.
20. Основні митні документи та порядок їх оформлення.
21. Вантажна митна декларація та її призначення.
22. Сучасні тенденції нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Класифікація нетарифних засобів регулювання міжнародними організаціями (класифікація ЮНКТАД та СОТ).
23. Ефективність впровадження кількісних обмежень у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності на прикладі України та країн світу.
24. Ефективність впровадження фінансових засобів нетарифного регулювання на прикладі України та країн світу.

25. Ефективність впровадження технічних бар'єрів у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності на прикладі України та країн світу.
26. Сутність політики державних закупівель як прихованого методу торговельної політики держави на прикладі країн світу.
27. Проблеми становлення і розвитку торгово-посередницької діяльності в Україні.
28. Характеристика особливостей укладання та виконання посередницьких угод у сучасних умовах господарювання.
29. Фактори формування та напрями покращення інвестиційного клімату в Україні в сучасних умовах господарювання.
30. Проблеми підвищення інвестиційної привабливості економіки України в сучасних умовах господарювання.
31. Передумови розвитку та основні тенденції інвестиційно-інноваційних процесів у сучасній економіці України.
32. Сутність, основні ознаки, функції та принципи зовнішньоекономічних контрактів у сучасних умовах господарювання.
33. Сучасні стратегії ділових переговорів при укладанні зовнішньоекономічних контрактів.
34. Особливості ціноутворення при укладанні зовнішньоекономічних контрактів в сучасних умовах господарювання.
35. Основні види знижок як компроміс цінових пропозицій та преференцій продавців і покупців.
36. Суть здійснення розрахунків за експортно-імпортними операціями та форми їх реалізації у зовнішньоекономічній сфері.
37. Сутність, організація та тенденції розвитку зовнішньоекономічних перевезень різними видами транспорту в сучасних умовах господарювання.
38. Роль транспортно-експедиторського обслуговування транспортних перевезень у зовнішньоекономічній діяльності в сучасних умовах господарювання.
39. Сутність та техніка оформлення товарно-транспортної документації у зовнішньоекономічній діяльності.
40. Проблеми і перспективи розвитку міжнародних транспортних коридорів у сучасній економіці.
41. Сутність та застосування правил інтерпретації міжнародних комерційних термінів Інкотермс 2010 у сучасних умовах господарювання.
42. Сутність, класифікація та методи управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності в сучасних умовах господарювання.
43. Роль страхування як методу мінімізації зовнішньоекономічних ризиків у сучасних умовах господарювання.
44. Створення та функціонування вільних економічних на прикладі України та країн світу у сучасній економіці.
45. Створення та функціонування офшорних та офшорних юрисдикцій у сучасній економіці.

4 Практичні заняття

Розділ №1. «Сутність, цілі і мотиви зовнішньоекономічної діяльності підприємства»

Практичне заняття №1.1

Тема роботи: «Сутність зовнішньоекономічного менеджменту»
Мета роботи: з'ясувати та засвоїти економічну сутність та етапи розвитку менеджменту ЗЕД, сутність та характеристику міжнародного бізнесу та розглянути еволюцію розвитку міжнародного бізнесу.

Питання для обговорення:

1. Що таке ЗЕД ? Чим відрізняється поняття "ЗЕД" від поняття "ЗЕЗ"?

2. Що таке менеджмент зовнішньоекономічної діяльності, в чому його суть і особливості?
3. В чом різниця між менеджментом ЗЕД і внутріфірмовим менеджментом?
4. Охарактеризуйте особливості ЗЕД і управління ЗЕД в Україні в період до перебудови, особливо в два останні десятиліття.
5. В чому суть реформи в галузі ЗЕД. що проводилась в Україні та в інших країнах СНД з кінця 80-х років?
6. В чому виявляється самостійність українських підприємств у здійсненні ЗЕД на сучасному етапі?
7. Які основні проблеми в розвитку ЗЕД і її управлінні в Україні вимагають першочергового вирішення?
8. Проаналізуйте основні показники ЗЕД в Україні за останні 2-3 роки. З'ясуйте основні тенденції розвитку ЗЕД.
9. Яким повинен бути менеджер зовнішньоекономічної діяльності.

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Мета та задачі сучасного міжнародного бізнесу;
- Періодизація історичного розвитку та основні світові теорії міжнародного бізнесу.

Практичне заняття №1.2

Тема роботи: «Організаційно-правові основи зовнішньоекономічної діяльності»
Мета роботи: розібрати поняття та види правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності та розглянути джерела і правила застосування нормативно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Що таке «правове регулювання» та які причини призвели до його виникнення?
2. Які принципи покладені в основу Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»? Поясніть їх важливість.
3. Як відомо, розрізняють два основні методи правового регулювання: імперативний та диспозитивний. Що це за методи та про що вони?
4. Що відносять до способів правового регулювання? Поясніть кожен з них та скажіть, чому усі способи правового регулювання пов'язані із суб'єктивними правами?
5. Які два основні типи зовнішньоекономічної політики виділяють? Які причини їх запровадження в ті чи інші історичні часи?
6. Чому існують тарифні та нетарифні заходи зовнішньоекономічної політики держави? Що це таке?
7. Що відносять до джерел нормативно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
8. Правило: міжнародне право має переважну силу над національним правом. Чому це правило вважають безсумнівним?
9. На які типи поділяють у світовій юридичній літературі правові системи? Поясніть їх і покажіть важливість.
10. За якими правилами здійснюється регулювання зовнішньоекономічних відносин?
11. Чому зовнішньоекономічні договори, як правило їх проєкти, складають саме юристи?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Правовий звичай: його суть і значення;
- Нормативно-правовий акт, як основна форма права.

Практичне заняття №1.3

Тема роботи: «Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності»

Мета роботи: охарактеризувати системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності, показати роль органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та їх компетенції та розглянути методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Як ви вважаєте, чи є зовнішньоекономічна діяльність складовою національної економічної політики? Чому вона підлягає регулюванню з боку держави?
2. Що собою являє еволюція системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні?
3. Чи вірно, що державне регулювання зовнішньої торгівлі може бути одностороннім та багатостороннім? Приведіть приклади.
4. Які підходи існують до визначення рівнів системи регулювання світогосподарських зв'язків? Опишіть їх.
5. Що на сьогодні є головними цілями державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні?
6. За якими принципами здійснюється регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні?
7. Чому регулювання зовнішньоекономічної діяльності України здійснюється як державою, так і недержавними органами управління економікою? Кого до них відносять?
8. Яку роль відіграє Національний банк України при здійсненні валютної політики країни? Що є його основними його функціями?
9. Що таке Державна митна служба України та яку роль вона відіграє в державному регулюванні зовнішньоекономічної діяльності?
10. Які напрямки мають методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Основне завдання правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності;
- Групи нормативних актів, які регулюють митно-тарифні взаємовідносини;
- Технічне регулювання дотримання національних стандартів та одержання сертифікатів.

Розділ №2. «Окремі аспекти зовнішньоекономічної діяльності»

Практичне заняття №2.1

Тема роботи: «Конкуренція і конкурентоспроможність у зовнішньоекономічній діяльності»

Мета роботи: дати характеристику маркетингової діяльності при виході на зовнішній ринок та показати особливості стратегій виходу на зарубіжний ринок і стратегії експорту.

Питання для обговорення:

1. Чому при виході на зовнішній ринок підприємство потрапляє в умови жорсткої міжнародної конкуренції? Як можна успішно працювати за таких умов?
2. Чому саме зовнішні ринки пред'являють вищі вимоги до пропонованих на них товарів чи послуг?
3. Чому ефективна робота на зовнішньому ринку неможлива без творчого і гнучкого використання комплексу маркетингових методів? Що це таке і з чим пов'язане?
4. Що таке ємкість насиченого ринку? Що відбувається, якщо ринок не насичений?
5. Чому необхідно ретельно вивчати вимоги споживача до товарів, що є на ринку? Які вимоги висуває сучасний споживач?
6. Що включає в себе структура пропозиції? Що є основними показниками, що впливають на зміну пропозиції товару?
7. Яка інформація узагальнюється і аналізується при вивченні фірм-конкурентів?
8. Які основні способи проникнення на зарубіжні ринки ви можете назвати і охарактеризувати?

9. Чому кожен товар або група товарів може мати свій особливий життєвий цикл? Що це таке і в чому його важливість?
10. Чому необхідно аналізувати прогнозування реакції конкурентів та реакцію споживачів змін на ринку?
11. Чому найбільш поширеною стратегією виходу зовнішній ринок є експорт? Що таке прямий і непрямий експорт?
12. Вважається, що у експорту є і позитивні, і негативні наслідки. Чи це так? Поясніть вашу думку.
13. Що таке франчайзинг і чи має він переваги перед експортом?
14. Що таке прямі іноземні інвестиції та чому вони дають найвищий рівень контролю? Контролю кого? Чи мають вони недоліки?
15. Експорт обумовлений декількома важливими причинами. Які це причини і в чому полягає їх важливість?
16. Що включають потенційні пастки експорту?
17. Що таке модель «Чотирьох фільтрів»? Хто є її автором?
18. В чому перевага прямих продажів? Що непрямі продажі?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Основні функції компанії з управління експортною діяльністю (КУЄД);
- Роль посередників в експортній діяльності.

Практичне заняття №2.2

Тема роботи: «Моделювання зовнішньоекономічної діяльності»
Мета роботи: дати характеристику причин та передумов розвитку зовнішньоекономічної діяльності, розглянути основні положення теорій управління зовнішньоекономічною діяльністю і показники функціонування зовнішньоекономічної системи країни.

Питання для обговорення:

1. Чому серед процесів, які визначають особливості розвитку сучасного світу, провідним є процес інтернаціоналізації господарського життя? В чому полягає його суть?
2. З яких секторів складається економіка країн? Яке призначення мають ці сектори?
3. Чому зовнішньоекономічні зв'язки є продуктом цивілізації саме в історичному аспекті?
4. Які причини призвели до нерівномірності економічного розвитку різних країн світу?
5. За якими ознаками можна класифікувати зовнішньоекономічні зв'язки?
6. Останнім часом у сфері зовнішньоекономічної діяльності зростає питома вага не продажу товарів, а надання різного виду послуг. Яких саме послуг і чому виникла така тенденція?
7. Які два полюси моделювання зовнішньоекономічної політики виділяють в економічній теорії?
8. За існування яких причин вважається доцільним в економічній літературі, застосування протекціоністських заходів?
9. Вітчизняні фірми і робітники повинні бути захищені від конкуренції з боку тих країн, де заробітна плата низька. Чому це вважається правильним?
10. Які існують види протекціонізму? Розкрийте їх суть.
11. Вважається, що торговельна політика Середньовіччя (1500–1800 рр.) будувалася на доктрині меркантилізму. Розкрийте його суть, причини виникнення, переваги і недоліки.
12. Що собою являє теорія порівняльних переваг? Хто до неї має відношення?
13. Чому виникла неокласичні теорії? В чому полягає її суть?
14. Кейнсіанство виникло наприкінці 20–30-х років XX ст. Чому саме тоді і в чому його специфіка?
15. Коли і чому виник монетаризм? В чому його переваги порівняно з кейнсіанством, а в чому його недоліки?

16. Про що йдеться в теорії технологічного розриву? Чому і коли вона виникла?
17. Важливе місце серед теорій неотехнологічного напряму посідає гіпотеза шведського економіста С. Ліндерта відносно внутрішньогалузевої торгівлі. Що це за гіпотеза і як вона впливає на ведення міжнародної торгівлі?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Структура зовнішньоекономічних зв'язків;
- Торгівля інтелектуальною власністю – найбільш прогресивний вид зовнішньоторговельних операцій;
- Суть моделі Хекшера-Оліна-Самуельсона, парадоксу Леонтьєва та неофакторних теорій.

Практичне заняття №2.3

Тема роботи: «Сутність, цілі, види та принципи формування і функціонування зовнішньоекономічної діяльності»
Мета роботи: з'ясувати суть та особливості зовнішньоекономічної політики країни і дати характеристику основних показників функціонування зовнішньоекономічної системи країни.

Питання для обговорення:

1. Вважається, що однією з основних складових економічної політики є зовнішньоекономічна політика. Чи так це з вашої точки зору, і якщо так, то чому?
2. Що таке еволюція розвитку міжнародних економічних відносин? Якою вона є і в чому її особливість?
3. Від чого залежить ефективність функціонування зовнішньоекономічної політики?
4. Що таке захисні заходи та що є основними причинами їх введення і підтримання?
5. Чому зовнішньоекономічна політика є каталізатором ринкових перетворень у країні? До чого це веде країну?
6. Що передбачає використання тих чи інших інструментів зовнішньоекономічної політики? Які аспекти тут можуть спрацювати?
7. Що відносять до основних складників зовнішньоекономічної політики держави? Дайте їм характеристику.
8. На яку сукупність економічних показників поділяється сфера зовнішньоекономічних відносин? Дайте їм характеристику та покажіть їх значимість в веденні зовнішньоекономічної діяльності.
9. Що таке торгівельний баланс? Чим цей показник важливий для ведення зовнішньоекономічної діяльності країни?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Структура платіжного балансу;
- Показники ефективності функціонування економіки країни;
- Зовнішній борг: економічні причини виникнення та методи погашення.

Практичне заняття №2.4

Тема роботи: «Нормативно-правове забезпечення вільних економічних зон в Україні»
Мета роботи: дати визначення спеціальної (вільної) економічної зони, показати її територію, статус і типи та визначити державні гарантії інвестицій у спеціальні (вільні) економічні зони.

Питання для обговорення:

1. Що вважається спеціальною (вільною) економічної зоною в Україні?
2. Що є метою створення ВЕЗ?
3. Що таке спеціальний правовий режим та для чого і для кого він застосовується?

4. Чим обумовлені цілі створення спеціальних (вільних) економічних зон?
5. Як визначається територія і статус спеціальної (вільної) економічної зони?
6. Які типи спеціальних (вільних) економічних зон впроваджуються в Україні? В чому їх специфіка?
7. Чи можна стверджувати, що перелік типів спеціальних (вільних) економічних зон є вичерпним? Якщо ні, то що підштовхує уряд країни урізномаїтнювати типи ВЕЗ?
8. Чому на всіх суб'єктів господарювання, що здійснюють інвестиції у спеціальній (вільній) економічній зоні, поширюється система державних гарантій захисту інвестицій? Хто це забезпечує?
9. На що мають право іноземні інвестори та якими є їх обов'язки?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Законодавство України про інвестиційну діяльність;
- Суть законів України «Про інвестиційну діяльність» і «Про режим іноземного інвестування».

Практичне заняття №2.5

Тема роботи: «Сутність функціонування торгово-промислових палат»
Мета роботи: розкрити суть торгово-промислових палат та пояснити їх правову базу.

Питання для обговорення:

1. Чому саме торгово-промислові палати є провідними органами недержавного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні? Яке відношення до цього має світова практика?
2. З якою метою створюються ТПП?
3. Де в Україні створені ТПП і що це дало нашій економіці?
4. Опишіть та поясніть права ТПП.
5. Чому важливу роль в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності відіграє Торгово-промислова палата України? В чому ця роль полягає?
6. Яка діяльність притаманна ТПП України та які права вона має?
7. Чи можна вважати, що робота торгово-промислової палати країни виводить її на міжнародний рівень?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Суть Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні»;
- Діяльність Міжнародного комерційного арбітражного суду і Морської арбітражної комісії при ТПП України.

Практичне заняття №2.6

Тема роботи: «Торгово-промислові палати України»
Мета роботи: розкрити суть і причини створення торгово-промислової палати України, її головне завдання та функції.

Питання для обговорення:

1. В чому полягає суть створення Торгово-промислової палати України? Що таке ТПП України?
2. Хто є членами ТПП України, скільки їх та яким є головне завдання створення ТПП України?
3. Чи є ТПП України членом відповідних Міжнародних організацій? Що це приносить Україні?
4. Які функції здійснює Палата?
5. Чому ТПП України виконує свої функції самостійно або через регіональні торгово-промислові палати? В чому проявляється позитив такої самостійності? Чи ви вбачаєте в цьому певний негатив?
6. Є інформація, що при ТПП України діє Міжнародний комерційний арбітражний суд, який

отримав широке визнання у світі. Чим саме було досягнуте це визнання та про що це свідчить?
7. Для чого потрібно при Палаті функціонувати галузевим комітетам підприємців? Хто до них відноситься?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Історія розвитку ТПП в світі та особливості її розвитку в Україні;
- Економічні та соціальні наслідки виникнення і розвитку торгово-промислових палат.

Практичне заняття №2.7

Тема роботи: «Організація діяльності та класифікація товарних бірж»

Мета роботи: розкрити сутність біржової торгівлі та її роль у ринковій економіці, порядок створення і організацію діяльності товарної біржі та організацію і технологію біржової торгівлі, показати, що таке біржові товари, з'ясувати особливості біржових угод на товарній біржі та брокерської діяльності на товарній біржі.

Питання для обговорення:

1. Що таке товарна біржа та яке вона має походження?
2. Які функції виконують товарні біржі?
3. Якою є роль товарних бірж у ринковій економіці?
4. Які види бірж та правові засади їхньої діяльності існують в Україні?
5. Чи визначені Законом України правові засади створення і діяльності товарних бірж? Чи важливо цього дотримуватися і чому?
6. Які головні принципи, права та обов'язки в діяльності товарних бірж? Чому необхідно, щоб вони працювали?
7. Що є завданнями Національної асоціації бірж України?
8. Що виступає основними вимогами чинного законодавства України до створення бірж?
9. Що таке Статут біржі? Хто виступає членом біржі та які права він має?
10. Чому необхідні вищий та контролюючий орган управління товарної біржі? Які їх функції?
11. Що таке організація біржової торгівлі та чому біржа відповідно до законодавства затверджує регламент торгів?
12. За якими формами та методами проводяться торги на сучасних товарних біржах?
13. Якою є роль біржового маклера та брокера?
14. Які товари відносяться до біржових та чому? Якими характерними рисами мають володіти біржові товари? Приведіть приклади.
15. Що є вимогами до якості біржового товару?
16. Що варто розуміти під біржовою угодою та як вона має бути проведена?
17. Що таке біржові операції та на які групи і види вони поділяються?
18. Чому біржову торгівлю на біржі здійснюють брокерські контори і незалежні брокери? Хто це і якими знаннями має володіти?
19. Чому саме брокер є центрального фігурою брокерської фірми?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Особливості товарної біржі як форми організованої торгівлі;
- Перевагами форвардного біржового контракту;
- Види біржових цін та їх вплив на подальшу торгівлю.

Практичне заняття №2.8

Тема роботи: «Сучасна біржова діяльність в Україні»

Мета роботи: з'ясувати шлях становлення і розвиток біржового ринку в Україні та показати передумови і етапи становлення валютного ринку України.

Питання для обговорення:

1. З якими саме подіями тісно пов'язана історія формування національного біржового ринку?
2. Чому започаткування біржової торгівлі в Україні пов'язують із відкриттям у 1796 р. товарної біржі у м. Одесі? Які наступні біржі і в яких містах України і коли, відкрилися?
3. Як реформи 1861 р. змінили пожвавлення в біржовій торгівлі України? Чи були це позитивні зміни та в чому саме вони прослідковувалися?
4. Чому на початку ХХ століття відбулася інституалізація біржового ринку та що це таке?
5. Як прихід Радянської влади змінив біржову діяльність в Україні?
6. З якими викликами зіткнулася економіка України після 1991 року? Чим характерні 1990-ті роки у відродженні бірж?
7. Де відродилися і виникли товарні біржі в 1990-х роках та які товари були в пріоритеті їх торгів?
8. Чому на сьогодні в Україні немає достатньої законодавчої бази для обігу ф'ючерсних контрактів та як це відбивається на всій економіці України?
9. Що таке валютний ринок в Україні та хто виступає його суб'єктами?
10. Чому ефективна діяльність валютного ринку багато в чому залежить від системи його регулювання та хто повинене здійснювати це регулювання і чому?
11. Хто виступає органами валютного регулювання в Україні? Яку роль в цьому процесі виконує НБУ та комерційні банки?

Підготуйте доповідь на тему (на вибір):
- Злети та падіння в становленні та розвитку товарних бірж в 1990-ті роки в Україні;
- Сучасні виклики до діяльності товарних бірж України.

5 Рекомендовані навчально-методичні матеріали

1. Акименко О.Ю. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності промислового виробництва: теорія, методологія, практика: монографія. – Чернігів: Національний університет «Чернігівська політехніка», 2021. – 398 с.
2. Дунська А.Р., Кузнєцова К.О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств Конспект лекцій. Навчальний посібник навчальний посібник для здобувачів ступеня магістра за освітньою програмою «Менеджмент міжнародного бізнесу» спеціальності 073 Менеджмент. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського 2022. – 181 с.
3. Подцерковний О.П., Зятіна Д.В. Бойченко Е.Г., Попелюк В.П. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання). – Одеса: НУ «ОЮА», 2021. – 166 с.
4. Полковниченко С.О. Основи зовнішньоекономічної діяльності. Конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 075 «Маркетинг». – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2023. – 151 с.
5. Сухорукова О.А.Планування міжнародної діяльності підприємства: практикум [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійної програми «Менеджмент міжнародного бізнесу». – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2024. – 116 с.